

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Дизайн тканин та одягу	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	5, 6

МОДЕЛЮВАННЯ ПЛАСТИЧНІЙ ФОРМИ КОСТЮМА (МПФК)

Семестри 5, 6 (осінній – весняний, 2026/ 2027 н. р.)

Викладач	Гасем Аміна Мерзаківна
E-mail	aminagasem515@gmail.com
Заняття	за розкладом
Консультації	в день занять за розкладом
Телефон	+380953199086 (Telegram)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи у робочі дні. Умови листування наступні: 1) в *темі* листа необхідно обов'язково зазначати назву дисципліни (МОНДІПР); 2) в полі тексту листа позначати, хто звертається – анонімні листи розглядатися не будуть; 3) надіслані файли необхідно підписувати таким чином: *прізвище_завдання (номер або тема)*. Слід враховувати розширення: текст – *doc, docx*, ілюстрації – *jpeg, pdf*. Усі роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача у визначений ним термін. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, та консультування з викладачем повинні відбуватися виключно у визначені дні та години. За бажанням і зі спільної згоди, можна пропонувати інші форми листування або дистанційного спілкування, окрім листування через E-mail, Telegram, Viber тощо.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна базується на таких дисциплінах нормативної частини ОПП як «Формоутворення», «Конструювання швейних виробів», «Технічне моделювання»

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета дисципліни «Моделювання пластичної форми костюма» полягає в одержанні теоретичних знань та практичних навичок по створенню макетів художньо-виразної форми одягу із різноманітних текстильних матеріалів методами і прийомами макетування.

Задачі дисципліни – оволодіння методами та прийомами моделювання і макетування одягу та вміння застосовувати отримані знання в проектній діяльності. На практичних заняттях студенти набувають навички макетування в різних техніках та орієнтуючись на різні формотворчі задачі, реалізують потім це в своїх проектах.

Дисципліна забезпечує такі компетентності, як:

спеціальні компетентності:

- СК 2 – здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну;

- СК 6 – здатність застосовувати у проєктно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями);
- СК 10 – здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

Програмні результати навчання забезпечують:

у когнітивній (пізнавальній) сфері:

- ПРН 10 – визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі;
- ПРН 11 – розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни полягає в одержанні теоретичних знань та практичних навичок по створенню макетів художньо-виразної форми одягу із різноманітних текстильних матеріалів методами і прийомами макетування.

Дисципліна вивчається протягом 5 та 6 семестрів на 3 курсі (10 кредитів ECTS, 300 навчальних години, в тому числі 150 годин – аудиторні практичні заняття та 150 годин – самостійна робота студентів), складається з 5 змістовних модулів (35 тем).

Змістовний модуль 1. Макетування базових форм одягу, прийоми драпірування складами.

Тема 1. Вступ до макетування. Ознайомлення з інструментами, основними техніками. Розмітка манекена.

Тема 2. Макетування базової форми ліфа.

Тема 3. Макетування базової форми спідниці.

Тема 4. Макетування комірів базової форми (стійка, відкладний, стояче-відкладний).

Тема 5. Макетування модельних форм комірів.

Тема 6. Макетування рукавів базової форми (вшивний, реглан, суцільнокроєної).

Тема 7. Макетування модельних форм рукавів.

Тема 8. Макетування ліфа заданої геометричної форми прийомами драпірування.

Тема 9. Прийоми драпірування: прямі склади, радіальні, фігурні.

Тема 10. Прийоми драпірування складами: об'ємні склади.

Тема 11. Прийоми драпірування складами: флорестичні мотиви.

Змістовний модуль 2. Розробка ускладнених форм одягу. Прийоми та техніки драпірування.

Тема 12. Драпірування ліфів в техніці «Коса».

Тема 13. Драпірування прийомів «Перехват».

Тема 14. Суцільнокроєний бант на ліфі.

Тема 15. Драпірування ліфу з суцільнокроєною бретеллю.

Тема 16. Драпірування суцільнокроєного відлітного елемента «метелик».

Тема 17. Прийоми драпірування ліфу об'ємними складами.

Тема 18. Прийоми драпірування складок по косій.

Тема 19. Прийоми фактурного драпірування. Базові фактурні техніки.

Тема 20. Екзаменаційна тема: розробка виробу за джерелом натхнення визначеної форми прийомами макетування.

Змістовний модуль 3. Моделювання і макетування складних форм одягу. Прийоми трансформаційного формоутворення.

Тема 21. Моделювання корсетів, особливості технології виготовлення базової і модельної форм.

Тема 22. Прийоми морфологічної трансформації «розтягування-стискання» на прикладі прийому «Акордеон».

Тема 23. Прийоми морфологічної трансформації: «зникнення-поява» на прикладі методу «кінетизм».

Тема 24. Комбінаторні методи морфологічної трансформації: «приєднання-відділення», «регулювання-фіксація».

Тема 25. Модульний метод морфологічної трансформації.

Змістовний модуль 4. Моделювання і макетування складних форм одягу. Прийоми трансформаційного формоутворення. Техніка конструктивного драпірування.

Тема 26. Метод плоского крою від шматка тканини: принципи «ZERO WASTE».

Тема 27. Прийоми деконструкції: метод інверсії (перестановка).

Тема 28. Техніка конструктивного драпірування «орігамі».

Тема 29. Екзаменаційна тема: розробка 3-5 макетів з використанням техніки «орігамі» (міні колекція за джерелом).

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом демонстрації майстер-класів від викладача та виконання практичних робіт студентами. Лекційні та семінарські заняття не передбачені. Самостійна робота студентів полягає у пошуку власної авторської інтерпретації прийому макетування чи фактури та доопрацюванню практичного завдання. Додаткові індивідуальні завдання можуть бути пов'язані з експериментальним пошуком більш вдалого формотворчого рішення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Відео-послідовність виконання різних технік макетування, представлені викладачем на платформі Instagram @school_fashion_ksada

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

https://instagram.com/school_fashion_ksada?igshid=Yzg5MTU1MDY

Всі додаткові матеріали можна переглянути за умови приєднання до чату групи в Telegram.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Манекен; тканина – бязь сурова щільністю 120-140 г/кв.м – від 20 м; ножиці закрійні та різачок; голки та нитки; булавки кравецькі з петелькою, плоскі; маркер чи терморучки для тканини; папір для лекал; стрічка для розмітки манекена; лінійки, одна обов'язково з прямим кутом; магнітний браслет для булавок або подушка для булавок (м'яка або магнітна); блокнот та ручка/олівець для записів та зарисовок. Окремо необхідно передбачити місце для фотографування готових робіт з нейтральним фоном та вміння робити достатньо якісні фото на телефон або фотокамеру.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи та виконаних практичних завдань.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час демонстрації викладачем майстер-класу необхідно зберігати тишу та вимкнути гучність телефонів. За необхідності студент має просити дозволу вийти з аудиторії. Вітається авторська інтерпретація теми заняття, якщо вона аргументована та студент може довести свою точку зору.

ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

У процесі виконання практичних і самостійних завдань здобувачам освіти дозволяється використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) як допоміжний засіб для пошуку

інформації, генерації та опрацювання ідей, аналізу візуальних матеріалів, пошуку варіантів конструктивних і композиційних рішень, а також під час підготовки презентаційних та пояснювальних матеріалів.

Використання ІІІ не замінює самостійну практичну роботу здобувача освіти. Остаточне проєктне, конструктивне та художнє рішення має бути результатом власної роботи студента. Здобувач повинен критично оцінювати отримані за допомогою ІІІ результати, перевіряти їхню доцільність, відповідність завданню та професійним вимогам. У разі використання ІІІ під час виконання завдання здобувач має бути готовим пояснити принцип формування отриманого рішення, послідовність власної роботи та обґрунтувати внесені зміни.

Не допускається подання повністю згенерованого ІІІ результату як власної практичної роботи без подальшого авторського опрацювання. Викладач має право попросити здобувача продемонструвати етапи виконання роботи, вихідні матеріали, макет, ескізи або пояснити прийняті проєктні рішення.

Використання ІІІ розглядається як сучасний інструмент творчого пошуку та професійної діяльності, а не як заміна авторського проєктування, практичних навичок і самостійного мислення.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимикати звук мобільних телефонів. За необхідності вони мають право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). В ході навчання вітається власна думка з тем занять, яка ґрунтується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті представити виконану роботу. Під час дистанційної форми навчання присутність на занятті зараховується лише при постійно увімкненій камері. Якщо камера студента вимкнена, то заняття вважається пропущеним. Не допускається відвідування студентом занять з іншою підгрупою.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх роботах: доповідях, проєктних розробках, рефератах, повідомленнях тощо). Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг і оцінку роботи студента. У разі вияву плагіату – копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положення «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» (<https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ З КУРСУ (відповідно до розкладу) І РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	2	3	4	5	6	7
5 семестр: 90 годин – аудиторні практичні заняття						
Змістовний модуль 1. Макетування базових форм одягу, прийоми драпірування складами.						
Д	а	т	а	1	практика	Вступ до макетування.
				4	Тестовий	

			Ознайомлення з інструментами, основними техніками. Розмітка манекена.		контроль	
	2	практика	Макетування базової форми ліфа.	4	Виготовлення макету	
	3	практика	Макетування базової форми спідниці.		Виготовлення макету	
	4	практика	Макетування комірів базової форми (стійка, відкладний, стояче-відкладний).	4	Виготовлення макетів базових форм комірів (3варіанти)	
	5	практика	Макетування модельних форм комірів.	4	Виготовлення макетів 5 варіантів комірів (стійка, відкладний, хомут, водоспад, англійський)	
	6	практика	Макетування рукавів базової форми (вшивний, реглан, суцільнокроєної).	4	Виготовлення макетів базових форм рукавів. (3варіанти)	
	7	практика	Макетування модельних форм рукавів.	6	Виготовлення макетів рукавів «крапля», «коло», «коса», «тройнда»	
	8	практика	Макетування ліфа заданої геометричної форми прийомами драпірування.	4	Швидкі скетчі з тканини заданої форми. (5-7варіантів)	
	9	практика	Прийоми драпірування: прямі склади, радіальні, фігурні.	6	Виготовлення макетів	
	10	практика	Прийоми драпірування складами: об'ємні склади.	4	Виготовлення макету	
	11	практика	Прийоми драпірування складами: флорестичні мотиви.	6	Виготовлення макету	
Змістовний модуль 2. Розробка ускладнених форм одягу. Прийоми та техніки драпірування						
Дати занять визначаються розкладом	12	практика	Драпірування ліфів в техніці «Коса».	4	Виготовлення макету ліфу «коса»	
	13	практика	Драпірування прийомів «Перехват».	4	Виготовлення макету ліфу з прийомом «перехват»	
	14	практика	Суцільнокроєний бант на ліфі.	4	Виготовлення макету ліфу	
	15	практика	Драпірування ліфу з суцільнокроєною бретеллю.	4	Виготовлення макету ліфу з суцільнокроєної бретеллю	
	16	практика	Драпірування суцільнокроєного відмітною елементу «метелик».	4	Виготовлення макету	
	17	практика	Прийоми драпірування ліфу об'ємними складами.	4	Виготовлення макету	
	18	практика	Прийоми драпірування складок по косій.	4	Виготовлення макету	

	19	практика	Прийоми фактурного драпірування. Базові фактурні техніки.	6	Виготовлення макетів заданих фактурних зразків	
	20	практика	Екзаменаційна тема: розробка виробу за джерелом натхнення визначеної форми прийомами макетування.	6	Виготовлення макету, складання мудборду, складання презентації.	
6 семестр: 60 годин – аудиторні практичні заняття.						
Змістовний модуль 3. Моделювання і макетування складних форм одягу. Прийоми трансформаційного формоутворення.						
Дати занять визначаються розкладом	21	практика	Моделювання корсетів, особливості технології виготовлення базової і модельної форм.	8	Виготовлення 3 варіанта макетів; -базова форма корсету; -два варіанти модельної форми корсетів:	
	22	практика	Прийоми морфологічної трансформації «розтягування-стискання» на прикладі прийому «Акордеон».	8	Виготовлення макетів; 3 варіанти з використанням прийому «акордеон» (комір; рукав; ліф)	
	23	практика	Прийоми морфологічної трансформації: «зникнення-поява» на прикладі методу «кінетизм».	8	Виготовлення макетів; 3 варіанти з використанням методу «кінетизм» (комір; рукав; ліф)	
	24	практика	Комбінаторні методи морфологічної трансформації: «приєднання-відділення», «регулювання-фіксація».	8	Виготовлення макетів: 2 варіанти - «приєднання-відділення», 2 варіанти – «регулювання-фіксація»	
	25	практика	Модульний метод морфологічної трансформації.	4	Виготовлення макетів; 2 варіанти з використанням модульного методу.	
Змістовний модуль 4. Моделювання і макетування складних форм одягу. Прийоми трансформаційного формоутворення. Техніка конструктивного драпірування.						
Дати занять визначаються розкладом	26	практика	Метод плоского крою від шматка тканини: принципи «ZERO WASTE».	4	Виготовлення макетів: 4 варіанти від шматка тканини.	
	27	практика	Прийоми деконструкції: метод інверсії (перестановка).	8	Виготовлення макетів: 3 варіанти: констр., констр-декор., декор.	
	28	практика	Техніка конструктивного драпірування «орігамі».	4	Виготовлення макетів зразків із паперу і тканини 3-5 варіантів, розміром 20x20	

	29	практика	Екзаменаційна тема: розробка 3-5 макетів з використанням техніки «орігамі»(міні колекція за джерелом).	8	Виготовлення міні колекції з 3-5 одиниць за джерелом, з використанням техніки «орігамі»	
--	----	----------	--	---	---	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Семестр / змістовний модуль		Розподіл балів
5 семестр		
Змістовний модуль 1. (Теми 1-11)		40 балів
Змістовний модуль 2. (Теми 12-20)		40 балів – рейтинговий перегляд
Екзаменаційний перегляд –		20 балів
		Всього: 100 балів
6 семестр		
Змістовний модуль 4. (Теми 21-25)		40 балів – рейтинговий перегляд
Змістовний модуль 5. (Теми 26-29)		40 балів
Екзаменаційний перегляд –		20 балів
		Всього: 100 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
A+	98-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал курсу, вчасно та якісно виконав усі практичні завдання та надав додаткові матеріали та приклади за відповідними темами. Відповів на додаткові запитання. Розширив роботу до рівня тез до конференції, підготував наукову публікацію або виступив з доповіддю на науковій конференції за темою дисципліни.
A	95-97	Студент регулярно працював і у повному обсязі опанував матеріал теоретичного курсу, якісно виконав усі практичні завдання, надав додаткові матеріали за відповідними темами. Відповідно до вимог побудував структуру теоретичного дослідження та якісно його оформив.
A-	90-94	Студент у повному обсязі опанував матеріали курсу з усіх тем, в цілому на достатньо якісному рівні виконав практичні завдання. Їх подача акуратна, без помилок. Однак, студент не досяг суттєвої новизни у використанні методів та засобів дослідження, припустився незначних помилок у формулюваннях.
B	82-89	Студент в цілому добре опанував запропоновані матеріали теоретичного курсу, отримав необхідні знання та навички науково-дослідницької роботи, виконав у повному обсязі практичні завдання, але зробив декілька незначних помилок.

C	75-81	Студент в цілому опанував запропоновані матеріали теоретичного курсу, отримав певні знання та навички науково-дослідницької роботи, в цілому, виконав практичні завдання, але не проявив наукової наполегливості і творчого підходу при вирішенні проблемних питань, припустився кількох суттєвих помилок (зокрема, недостатньо розкрита обрана тема, відсутні переконливі обґрунтування її актуальності тощо).
D	64-74	Студент не в повному обсязі опанував матеріали теоретичного курсу, не опрацював ряд тем через пропуск занять. Його практичні роботи виконані на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуваннями та загальний низький рівень дослідження.
E	60-63	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем теоретичного і практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, виконані завдання мають значну кількість суттєвих недоліків і помилок. У цьому випадку для отримання оцінки необхідна додаткова робота по виконанню всіх завдань дисципліни відповідно до програми курсу і повторна Perezдача.
FХ	35-59	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем теоретичного і практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, виконані завдання мають значну кількість суттєвих недоліків і помилок. У цьому випадку для отримання оцінки необхідна додаткова робота по виконанню всіх завдань дисципліни відповідно до програми курсу і повторна Perezдача.
F	0-34	Пропуски рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Під час заліку студент може отримати від 1 до 10 додаткових балів, зокрема, за публікацію в студентських наукових виданнях або за участь в наукових студентських конференціях. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

На заняттях викладач рекомендує додаткові джерела за фахом з кожної окремої теми.

1. Гасем А. (2025). Формотворчі принципи і методи макетування в дизайні одягу. ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну, 27(1), 90–101. DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2025.01.09>
2. Гасем А. Лагода О. Багатовимірний формотворчий контекст концептуального дизайну: метод інверсії. «Худпром» 2024. №26(1). С. 18-27 DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2024.01.02>
3. Гасем А. Драпірування як метод формоутворення та творчий етап навчального процесу. Теорія і практика дизайну. 2023 Вип №29. С. 155–163. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.29-30.18>
4. Гасем А. Метод макетування як елемент навчальної комунікації. Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу стратегії розвитку: II Міжнар. наук. конференція ОНМУ. Одеса: Видав. «Львів –ТоруньLiha-Pres», 2022. Частина 2. С. 301-303.
5. Гасем А. Метод деконструкції як створення нових форм одягу. Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку: VIII Міжнар. науково-практична конференція. ХНТУ. Херсон: Видав. Кам'янець-Подольський: ФОП Панькова А.С. 2022. С. 139-141.

6. Гасем А.М. Раціональні та ірраціональні аспекти формоутворення на засадах деконструктивізму в індустрії моди. *Art and design*. 2024. №2(26). Київ. С. 110-120. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.2.11>
7. Кісіль М.В. Макетування в дизайні одягу навчально-методологічний аспект. *Вісник ХДАДМ*. 2011. С. 39-44.
8. Кісіль М.В. Фактурне формоутворення в текстилі: актуальні напрямки та тенденції використання в дизайні одягу. *Вісник ХДАДМ*. Харків: За ред. Даніленка В.Я, 2011. Вип 10. С 22-24.
9. Jackson, P (2015). *Complete pleats: Pleating techniques for fashion architecture, and Design*, London: Laurence King Publishing, 304p.
10. Jackson, P (2011). *Folding techniques for designers from sheet to from*, London: Laurence King Publishing, 277p.
11. Brown, S (2013) *Refashioned: Cutting-edge clothing from upcycled materials*, London: Laurence King Publishing, 208p.
12. Wolff, C (2000) *The Art of Manipulating Fabric*. Colette Wolff, New York: Krause Publikations, 290p.
13. Polan, B (2009) *The Great Fashion Designers: Typeset by Apex Co Vantage*. USA: LLC. Madison. WI, USA, 240p.
14. Kiisel, K (2013) *Draping: The Complete Course*, London: Laurence King Publishing, 320p.
15. Kiisel, K (2022) *Advanced Creative draping*, London: Laurence King Publishing, 256p.